

Qorti tal-Maġistrati (Malta)

RIK NRU 299/2016 FL-ATTI TAL-ITTRA UFFIĊJALI NUMRU
2992/2016: **AUTOMATED REVENUE MANAGEMENT SERVICES
LIMITED (C46054) F'ISIMHA PROPRJU U GHAN-NOM TA'
ENEMALTA PLC U L-KORPORAZZJONI GHAS-SERVIZZI TAL-ILMA
V. CONCETTA AVALLONE (KI. 717051M) U SKOND ID-DIGRIET
TAD-9 TA' FRAR 2023 ĠEW AMMESSI BHALA INTERVENUTI
JOSEPH GATT (KI. 96437M), JOHN GATT (KI. 545047M), MARIO
GATT (KI. 510349M) U ROSE HILI (KI. 453438M)¹**

(IL-HTIEGA ILLI MIN JECEPIXXI IL-PRESKRIZZJONIJIET QOSRA JAGHMEL MINN JEDDU D-
DIKJARAZZJONI MAHLUFA TAHT L-ART. 2160(1) U/JEW (2) TAL-KAP. 16 TAL-LIGIJET TA' MALTA - KIF
JINKISER IT-TERMINU TAL-PRESKRIZZJONI - SABIEX IL-PRESKRIZZJONI TIGI INTERROTTA JEW
SOSPIZA FIL-KONFRONT TAL-INTERVENUT JEHTIEG ILLI DAN JIGI NOTIFIKAT BID-DIGRIET TAL-
INTERVENT U BL-ATTI TAL-KAWZA - INKOMPATIBILITA' TAL-ECCEZZJONI TAL-PRESKRIZZJONI MAL-
ECCEZZJONI LI L-AMMONT MITLUB HUWA ESAGERAT)

MAĠISTRAT: DR. VICTOR G. AXIAK

27 ta' Jannar 2025

IL-QORTI,

wara li rat ir-rikors ta' Concetta Avallone (imsejjha "ir-rikorrenti") ipprezentat fis-6 ta'
Diċembru 2016² ai termini tal-Art. 466(2) tal-Kap. 12 li permezz ippremettiet kif ġej fir-

¹ Jingħad illi bid-digriet tal-21 Ta' Marzu 2024 l-Qorti laqgħet it-talba tar-rikorrenti u tal-intervenuti sabiex
wara l-mewt tal-intervenut Carmelo Sive Charles Gatt (KI. 247555M) l-atti jiġu trasfuzi f'isem l-eredi tiegħu
ossia' Concetta Avallone (KI. 717051M), Joseph Gatt (KI. 96437M), John Gatt (KI. 545047M), Mario Gatt (KI.
510349M) u Rose Hili (KI. 453438M). Madanakollu peress illi Concetta Avallone diġà kienet parti mill-
kawża bħala r-rikorrenti mentri l-intervenuti l-oħra kienu diġà parti mill-kawża bħala l-intervenuti, l-okkju
tal-kawża għandu jirrifletti din is-sitwazzjoni li żvolgiet *pendente lite* billi jitneħħa l-isem tal-intervenut
Carmelo sive Charles Gatt (KI. 247555M). Dan għaliex għall-mejjet jidhlu biss dawk il-werrieta li ma jkunux
diġà qegħdin fil-kawża. Ara f'dan is-sens is-sentenza fl-ismijiet **Angela Magro v. Angelo Magro et.** (App
Sup 186/12/1, deċiż 22/10/2024)

² Fol 1-4

rigward tal-ittra uffiċjali li kienet ġiet ippreżentata mill-Automated Revenue Management Services Limited pro et noe (imsejjha “l-intimata” jew “l-Awtorita’ intimata”) taħt l-Art. 466(1) tal-Kap. 12:

“Illi l-esponenti rċeviet ittra uffiċjali datata 30 ta’ Novembru 2016 li permezz tagħha l-intimat qed jesigi mir-rikorrenti l-ħlas ta’ tmient elef mitejn disgħa u tletin ewro punt wiehed u disgħin ċenteżmu (€8,239.91) allegatament dovuti bħala servizzi konsum, kirjiet, spejjeż amministrattivi, *connection u disconnection fees*, flimkien ma’ imgħax dovut fuq il-kont numru 101000206895 fil-fond numru 53, Triq Antonio Bosio, l-Imsida u din il-pretenzjoni saret ai termini tal-Artikolu 446 (sic!) tal-Kapitolu 12.

Illi l-esponenti qed tipprevali ruħha mill-benefiċċju lilha mogħti permezz tal-Artikolu 466 et seq tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta’ Malta u trid topponi l-imsemmija talba għas-segwenti raġunijiet:

1. Illi preliminarjament il-pretenzjoni tal-intimat hekk kif kontenuta fl-ittra uffiċjali tat-30 ta’ Novembru 2016 hija preskritta għal dak li jirrigwardja t-talba għall-ħlas u dan ai termini tal-Artikolu 2156(f) tal-Kapitolu 16;
2. Illi preliminarjament u bla preġudizzju l-ġudizzju mhux integru peress li l-esponenti mhix l-unika werrieta tad-defunta Mary Gatt imma hemm ħutha ulied l-istess Mary Gatt ossija Joseph Gatt, Rose Hili, John Gatt, Mario Gatt u Charles Gatt li ma ġewx inklużi fl-imsemmija ittra uffiċjali;
3. Illi fil-mertu u bla preġudizzju għal dak fuq espost il-pretenzjoni tal-intimat hekk kif kontenuta fl-ittra uffiċjali tat-30 ta’ Novembru 2016 hija infondata kemm fil-fatt kif ukoll fid-dritt stante li l-fond imsemmi ilu mhux proprjetà tagħhom għal aktar minn ħames snin u llum il-ġurnata l-fond huwa demolit u minflok hemm binja ġdida;
4. Illi fil-mertu u bla preġudizzju għal dak fuq espost Mary Gatt ħalliet lil din id-dinja f’Marzu tal-1999 u dejjem ħallset il-kontijiet tagħha u qatt ma nġhatat struzzjoni biex ikun hemm connection jew disconnection;
5. Illi dato ma non concesso illi l-ammont de quo m’huwiex bl-ebda mod dovut skont il-liġi;
6. Illi bla ebda preġudizzju l-intimat irid iġib prova skont il-Liġi ta’ kif wasal għall-ammont minnu pretiz li huwa ċertament eċċessiv di fatti qatt ma wasal kont bil-kontra ta’ dak iddikjarat;
7. Illi fi kwalunkwe każ it-talba kontenuta fl-ittra uffiċjali u fl-avviż magħha anness hija għal kollox infondata fil-fatt u fid-dritt;
8. Salv jekk ikun il-każ eċċezzjonijiet.

Għaldaqstant, l-esponenti għar-raġunijiet fuq imsemmija qiegħda bil-qima titlob lil din l-Onorabbli Qorti jogħġobha tiddikjara t-talba tal-intimat bħala waħda infondata. Bl-ispejjeż u b'riżerva għal kull azzjoni tal-volta spettanti lill-esponenti skont il-Liġi.”

wara li rat ir-risposta tal-Awtorita' intimata ippreżentata fil-5 ta' Jannar 2017³ li permezz tagħha wiegħbet kif ġej:

1. 'Illi l-kont numru 101000206895 jirreferi għas-servizzi fil-fond 53, Triq Antonio Bosio, l-Imsida reġistrat f'isem id-defunta Mary Gatt u baqa' hekk reġistrat sakemm kienet l-istess soċjetà esponenti li skopriet li l-imsemmija Mary Gatt kienet mietet.
2. Illi s-soċjetà esponenti qatt ma ġiet infurmata kemm li ġiet nieqsa Mary Gatt u lanqas li l-fond fuq imsemmi kien ġie demolit u għalhekk l-istess kont baqa' attiv u fuqu baqgħu joħorġu l-kontijiet.
3. Illi kienet l-istess soċjetà esponenti li wara verifika fil-post sabet li l-meters in kwistjoni kienu nieqsa u għalhekk iċċarġjat fuq il-kont is-somma ta' €1,500.00 għal kull meter, kif jipprovdu r-regolamenti għas-servizzi tal-ilma u d-dawl.
4. Illi tali spezzjoni saret fl-2013 u għalhekk l-ammonti ġew debitati fuq il-kont sussegwentement u għalhekk ferm anqas minn 5 snin ilu u allura żgur ma humiex preskritti kif qed jiġi eċċepit fir-rikors tagħha l-imsemmija Concetta Avallone.
5. Illi l-esponenti saret taf biss bis-Sinjura Concetta Avallone bħala eredi tad-defunta Mary Gatt u kien għalhekk li pproċediet kontriha, biss.
6. Illi in vista ta' dak dikjarat, u jiġifieri fejn ġew elenkati l-eredi kollha ta' Mary Gatt, l-esponenti tixtieq li, biex il-ġudizzju jkun integru, l-eredi kollha l-oħra jiġu kjamati in kawża.
7. Għaldaqstant, u b'riżerva għal kull prova oħra kif ikun meħtieġ li tingħata, bil-permess ta' din il-Qorti, is-Sočjetà esponenti pro et nomine:
 - i. Titlob li din il-Qorti tordna li jiġu kjamati l-eredi l-oħra, jiġifieri Joseph, John, Mario, Charles u Rose Hili, aħwa Gatt; u

³ Fol 3-4

- ii. **Titlob li din l-istess Qorti tiċhad it-talba tar-rikorrenti bħala mingħajr bażi fil-fatt u fid-dritt u tiddikjara l-ittra uffiċjali numru 2992/2016 ppreżentata ai termini tal-Artikolu 466 tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta bħala titolu eżekuttiv kontra r-rikorrenti u kontra l-kjamati, jekk l-istess jiġu ordnati minn din il-Qorti jidhru bħala kjamati f'din il-proċedura.**

wara li rat is-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati (Malta) tat-13 ta' Lulju 2021⁴ li permezz tagħha din il-Qorti diversement presjeduta għaddiet biex:

“tiċhad it-talba rikorrenti billi tiddikjara li t-talba magħmula bl-ittra uffiċjali numru 2992/2016 mibgħuta lir-rikorrenti ai termini tal-Artikolu 466 tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta fl-ismijiet Automated Revenue Management Services Ltd vs Concetta Avallone għandha tiġi esegwita bħala titolu eżekuttiv.

Bl-ispejjeż kontra r-rikorrenti Concetta Avallone inkluz dik tal-ittra uffiċjali numru 2992/16 bl-imghaxijiet legali mit-30 ta' Novembru 2016 (data tal-litra Uffiċjali) sal-pagament effettiv.”

wara li rat is-sentenza tal-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) mogħtija fl-1 ta' Ġunju 2022⁵ fejn gie deċiż is-segwenti:

‘Għal dawn ir-raġunijiet l-Qorti qed tilqa' l-appell ta' Concetta Avallone, u tannulla s-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati (Malta) tat-13 ta' Lulju 2021, u tibgħat l-atti lura lill-ewwel Qorti biex jiddaħhlu fil-proċeduri s-sidien kollha tal-fond li dwaru hemm disputa u jerga' jsir is-smiegħ tal-proċeduri mill-ġdid. Spejjeż fiċ-ċirkostanzi jibqgħu bla taxxa”

wara li rat id-digriet ta' din il-Qorti diversement presjeduta tal-4 ta' Jannar 2013 li permezz tagħha l-Qorti astjeniet milli tieħu konjizzjoni ulterjuri tal-kawża stante illi kienet diġa espremiet ruħha fuq il-mertu tagħha,⁶

wara li rat illi permezz tal-ordni tal-S.T.O Prim Imħallef tad-9 ta' Jannar 2013, il-kawża għet assenjata lil din il-Qorti kif presjeduta,⁷

wara li rat id-digriet tagħha tad-9 ta' Frar 2023 li permezz tiegħu in vista tas-sentenza tal-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) *inter alia* ordnat li jiddaħhlu fil-ġudizzju bħala intervenuti *in statu et terminis* Joseph Gatt (KI. 96437M), John Gatt (KI. 545047M), Mario Gatt (KI. 510349M), Rose Hili (KI. 453438M) u Carmelo sive Charles Gatt (KI. 247555M),⁸

wara li rat ir-risposta ta' Joseph Gatt (KI. 96437M), John Gatt (KI. 545047M), Mario Gatt (KI. 510349M) u Rose Hili (KI. 453438M) bħala intervenuti, ppreżentata fl-14 ta' April 2023 li permezz tagħha wiegħbu kif ġej:

⁴ Fol 75-80

⁵ Fol 50-54 tal-proċess tal-appell li gie allegat wara fol 83

⁶ Fol 81

⁷ Fol 83

⁸ Fol 85

1. Illi, in linea preliminari, it-talba tal-kumpanija intimata kif dedotta, in kwantu diretta fil-konfront tal-esponenti, hija preskritta bid-dekors ta' hames (5) snin, a tenur tal-Artikolu 2156(f) tal-Kodiċi Ċivili (Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta);
2. Illi, mingħajr preġudizzju għas-suespost, l-esponenti la kienu intimati u wisq anqas notifikati bl-ittra uffiċjali u għaldaqstant m'hemm l-ebda ittra eżekuttiva fil-konfront tagħhom;
3. Illi, mingħajr preġudizzju għas-suespost, l-esponenti qatt ma okkupaw il-fond, qatt ma kellhom kontijiet f'isimhom fuq dan il-fond, u in oltre fl-2007 il-fond inbiegħ lil terzi persuni;
4. Illi, dejjem mingħajr preġudizzju għas-suespost, u fil-mertu, it-talba tal-kumpanija intimata hija infondata fil-fatt u fid-dritt billi l-ammont de quo m'huwiex bl-ebda mod dovut skont il-liġi;
5. Illi, mingħajr preġudizzju għas-suespost u fil-mertu, jispetta unikament lill-kumpanija rikorrenti biex tressaq prova ċara u skont il-liġi tal-ammont minnha mitlub mingħand l-esponenti u tas-servizzi minnha allegatament resi, a tenur fost oħrajn tal-Artikolu 562 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili (Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta);
6. Illi, mingħajr preġudizzju għas-suespost u fil-mertu, it-talbiet tal-kumpanija rikorrenti huma totalment infondati fil-fatt u fid-dritt, u dan kif ser jirriżulta ulterjorment waqt it-trattazzjoni ta' din il-kawża;
7. Illi, mingħajr preġudizzju għas-suespost, peress illi hawnhekk si tratta minn dar residenzjali skont il-liġijiet applikabbli fil-perjodu in kwistjoni, kwalunkwe fattura ta' tariffi dovuti għandha tkun ikkalkulata fuq bażi ta' konsum attwali annwali kumulattiv u mhux dik ta' pro-rata annwali skont ir-regolament 36(2) tal-Ewwel Skeda tal-Liġi Sussidjarja 545.01"

wara li rat ir-risposta ta' Carmelo sive Charles Gatt (KI. 247555M) bħala intervenut, ppreżentata fis-17 ta' April 2023⁹, li permezz tagħha wieġeb kif ġej:

"Illi t-talbiet tas-soċjetà ARMS Limited huma infondati fil-fatt, fid-dritt, u fil-mertu u dan stante is-segwenti:

1. Fl-ewwel lok, it-talbiet huma preskritti a tenur tal-Artiklu 2156(f) tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta;
2. Fit-tieni lok, u bla preġudizzju għas-suespost, is-soċjetà rikorrenti għandha tipprova illi l-ammont pretiz minnha huwa ammont li hu ċert, likwidu u skadut u li, għalhekk, fin-

⁹ Fol 97

nuqqas li xi wiehed minn dawn l-elementi jkun nieqes, l-istess ittra ufficjali magħmula taħt l-Artiklu 466 et seq tal-Kap 12 hija nulla u bla effett;

3. Illi m'huwa dovut xejn kif pretiz mis-soċjetà rikorrenti kif ser ikun ippruvat waqt it-trattazzjoni tar-rikors.

Bl-ispejjeż kontra s-soċjetà attriċi"

wara li rat li bid-digriet tal-21 ta' Marzu 2024 l-Qorti laqgħet it-talba tar-rikorrenti u tal-intervenuti sabiex wara l-mewt tal-intervenut Carmelo Sive Charles Gatt (KI. 247555M) l-atti jiġu trasfużi f'isem l-eredi tiegħu ossia' Concetta Avallone (KI. 717051M), Joseph Gatt (KI. 96437M), John Gatt (KI. 545047M), Mario Gatt (KI. 510349M) u Rose Hili (KI. 453438M),

wara li rat li għal kull bwon fini fid-data ta' dan id-digriet il-partijiet f'din il-kawża huma: il-kumpanija intimata Automated Revenue Management Services Limited proprio et nomine fuq naħa u Concetta Avallone bħala r-rikorrenti u Joseph Gatt (KI. 96437M), John Gatt (KI. 545047M), Mario Gatt (KI. 510349M) u Rose Hili (KI. 453438M) bħala l-intervenuti (minn issa 'l quddiem imsejja "l-intervenuti") fuq in-naħa l-oħra,

wara li rat li fis-seduta tal-11 ta' Diċembru 2023 il-Qorti *inter alia* ddiferiet il-kawża sabiex il-partijiet jressqu l-provi kollha tagħhom dwar l-eċċezzjoni ta' preskrizzjoni sollevata mir-rikorrenti u mill-intervenuti¹⁰,

wara li semgħet ix-xhieda, qrat it-traskrizzjoni tat-testimonjanza tagħhom u rat id-dokumenti esebiti fir-rigward tal-eċċezzjoni ta' preskrizzjoni,

qed tagħti din is-

Sentenza parzjali

1. Din il-Qorti qabel xejn għarblet l-atti tal-kawża u, b'mod partikolari, il-bosta ġrajjet proċedurali li sehhew qabel u anke wara li l-każ gie assenjat lilha kif presjeduta.
2. Il-kawża nfetħet fis-**6 ta' Diċembru 2016** (!!) ai termini tal-Art. 466(2) tal-Kap. 12 mir-rikorrenti Avallone sabiex topponi t-talba tal-kumpanija intimata magħmula kontriha permezz ta' dikjarazzjoni mahlufa li giet notifikata lir-rikorrenti permezz tal-ittra ufficjali bin-numru 2992/2016 (ippreżentata fit-30 ta' Novembru 2016 u notifikata lilha fit-3 ta' Diċembru 2016) ai termini tal-Art. 446(1) tal-Kap. 12. Id-dikjarazzjoni saret sabiex l-Awtorita' intimata tiġbor mingħand ir-rikorrenti l-ammont ta' € 8,239.91 allegatament dovuti bħala servizzi konsum, kirjiet, spejjeż amministrattivi, *connection u disconnection fees*, flimkien ma' imgħax dovut fuq il-kont numru 101000206895 fil-fond numru 53, Triq Antonio Bosio, l-Imsida.

¹⁰ Fol 118

3. Iktar tard wara saga ta' diversi snin u wara s-sentenza tal-Qorti tal-Appell (Inferjuri) tal-1 ta' Ġunju 2022, iddaħħlu fil-kawża bħala intervenuti Joseph Gatt, John Gatt, Mario Gatt, Rose Hili u Carmelo sive Charles Gatt. Sussegwentement miet Carmelo sive Charles Gatt u peress illi l-eredi tiegħu huma r-rikorrenti Avallone u l-intervenuti l-oħra, dawn daħlu fiż-żarbun tiegħu. L-intervenuti f'din il-kawża għandhom l-istess interess tar-rikorrenti u għalhekk jistgħu jitqiesu bħala intervenuti "*ad adiuvandum*". Kif intqal fis-sentenza fl-ismijiet **Santumas Shareholdings plc v. Aquarius Properties Limited** (PA, Ċit Nru 707/2003JRM, deċiża 12/10/2006):

*"F'każ bħal dan, il-fehma ġuridika l-aktar b'saħħitha tqis li "*adiuvante e adiuvato sono contitolari di una stessa ed unica azione, in quanto sono ambedue, sebbene per criteri diversi, dalla legge processuale legittimati all'esercizio di quella determinata azione, e sono, quindi, ambedue parti nel processo, in cui si trova già l'adiuvato*"¹¹*

4. L-Art. 466 tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta jaqra kif ġej:

¹¹ Rocco *Trattato di Diritto Processuale Civile* (2a Edit.), Par.VII,iv,b, pag. 121

466. (1) Meta kap ta' dipartiment tal-gvern jew il-persuna vestita bir-rappreżentanza legali ta' korp magħqud stabbilit bil-liġi jew b'rappreżentanza legali ta' xi kumpanija jew korp ieħor li jkun hekk awtorizzat, bi jew taħt kull liġi, sabiex jiġbor kull ammont dovut lil dipartiment tal-gvern jew lil korp magħqud stabbilit bil-liġi, ikun irid jaġixxi sabiex jingabar lura dejn dovut lil dipartiment tal-gvern jew lil xi uffiċju amministrattiv tiegħu jew lil korp magħqud stabbilit bil-liġi, dwar kull servizz, provvista, penali, kera, ċens, piżijiet oħra fuq beni, kumpens għall-okkupazzjoni u jew għal dritt ta' xi liċenza jew dritt jew taxxa oħra dovuti, huwa jista' jaġmhel dikjarazzjoni tiegħu maħlufa quddiem ir-registratur, imħallef jew maġistrat li fiha huwa għandu jiddikjara xi tkun ix-xorta tad-debitu u l-isem tad-debitur u jikkonferma li dak id-debitu jkun dovut:

Proċedimenti
għall-ħlas ta'
krediti tal-Gvern.
Emendat:
XVI.1913.98.
Sostitwit:
XXIV.1995.199.
Emendat:
XXVI.2005.56;
XXVII.2012.5.

Izda d-dispożizzjonijiet ta' dan l-artikolu għandhom ukoll japplikaw fir-rigward ta' ammonti dovuti għall-provdiment ta' ilma u elettriku u għall-kiri ta' *meters* relatati izda ma għandhomx japplikaw meta qabel ma tingħata n-notifika meħtieġa taħt is-subartikolu (2), il-persuna li mingħandha l-ammont qed jiġi mitlub tkun avżat lir-rikorrent sew permezz ta' att ġudizzjarju jew permezz ta' ittra registrata li qiegħda tikkontesta l-*metering*, il-kalkolu jew l-ammont dovut fir-rigward ta' dak id-provdiment jew il-kiri ta' dak il-*meter*.

(2) Id-dikjarazzjoni msemmija fis-subartikolu (1) għandha tiġi notifikata lid-debitur permezz ta' att ġudizzjarju u għandu jkollha l-istess effett daqslikieku kienet ġudikat tal-qorti kompetenti, kemm-il darba d-debitur, fi żmien għoxrin jum min-notifika li ssirlu ta' dik id-dikjarazzjoni, ma jopponix it-talba billi jippreżenta rikors li fih jitlob li l-qorti tiddikjara t-talba bħala waħda infondata.

(3) Ir-rikors preżentat skont is-subartikolu (2) għandu jiġi notifikat lill-kap tad-dipartiment, li jkollu dritt jippreżenta risposta fi żmien għoxrin jum. Il-qorti tgħaddi biex tappunta dak ir-rikors għas-smiegħ f'jum li jiġi wara li jgħaddi dak iż-żmien.

(4) F'każijiet ta' xorta urġenti l-qorti tista', wara li jsirilha rikors mill-kreditur jew mid-debitur, tqassar kull żmien perentorju bħalma huwa provdut f'dan l-artikolu bil-mezz ta' digriet li jiġi notifikat lill-parti l-oħra.

5. Fir-rigward tal-ittra uffiċjali *de quo*, bis-saħħa tal- preżentata tar-rikors promotur, id-dikjarazzjoni maħlufa ma għaddietx in ġudikat. Għalhekk huwa biss l-eżitu definittiv ta' din il-proċedura illi issa ser jiddetermina jekk iseħħx dan.
6. Ġara illi kemm ir-rikorrenti u kif ukoll l-intervenuti fil-kawża ressqu l-eċċezzjoni preliminari ta' preskrizzjoni tat-talbiet tal-kumpanija intimata abbażi tal-Art. 2156(f) tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta. F'każ illi tintlaqà din l-eċċezzjoni *in toto* jkun ifisser ukoll it-tmiem naturali tad-dikjarazzjoni maħlufa fuq imsemmija peress illi f'tali eventwalita jkun ġie ddikjarat b'mod definittiv li l-azzjoni tal-intimata postulata fl-istess dikjarazzjoni hija preskritta bit-trapass taż-żmien.
7. Skond l-Artikolu 730 tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta, eċċezzjoni ta' preskrizzjoni għandha tiġi deċiża b'kap għaliha, qabel jew flimkien mas-sentenza fuq il-mertu. Stante illi l-akkoljiment ta' eċċezzjoni ta' din in-natura għandha bħala effett tagħha l-estinzjoni tal-proċeduri kif ukoll tad-dikjarazzjoni maħlufa imsemmija, jaġmhel sens għall-ekonomija tal-ġudizzju li din il-Qorti tiddeċiedi fuqha qabel ma' tisma l-provi fuq il-mertu.

8. Il-preskrizzjoni hija mezz li permezz tagħha jista' jiġi akkwistat dritt jew inkella jintilef dritt t'azzjoni meta l-kreditur ma jkunx eżerċita l-jedd tiegħu għaž-żmien li tgħid il-liġi. Il-periodu preskrittiv iżda jista' jiġi interrott jew sospiż u inoltre meta dan ikun iddekorra jista' jkun hemm rinunzja, kemm espressa kif ukoll taċita, għall-effetti ta' dik il-preskrizzjoni b'mod li d-dritt hekk mitluf jiġi rattivat¹².
9. Kif ġieli intqal mill-Qrati tagħna, hija regola ewlenija li l-prova li l-azzjoni hija preskritta trid issir minn min iqnqal l-eċċezzjoni, u għalkemm il-parti kontra minn tkun tqajmet din l-eċċezzjoni tista' tressaq provi biex tittanta xxejjen dawk tal-parti eċċipjenti billi tmeri li għadda ż-żmien jew billi ggib 'il quddiem provi li juru li l-preskrizzjoni kienet sospiża jew interrotta, il-piż jaqa' prinċipalment fuq min jallega l-preskrizzjoni. F'każ ta' dubju, dan imur kontra l-istess parti eċċipjenti. Din ir-regola ewlenija trid tinqara wkoll fid-dawl ta' dak li jipprovdi l-Artikolu 2160 tal-Kapitolu 16.
10. Għal hafna snin, arma oħra li kien ikollha l-parti li kontra tagħha tkun tqajmet din l-eċċezzjoni kienet dik tal-gurament deċiżorju li permezz tiegħu dik il-parti setgħet *in extremis* tiddiferixxi l-gurament lill-eċċipjent sabiex dan jiġi sfurzat jiehu l-pedana tax-xhieda biex iwieġeb taht gurament li m'huwiex debitur jew li ma' jiftakarx jekk il-kreditu pretiż ġiex imħallas. Il-manuvra ma' kienetx mingħajr perikli però peress illi f'każ illi d-debitur kien iwieġeb fin-negattiv, il-parti li kontra tagħha tkun tqajmet il-preskrizzjoni kienet tiflef kull ċans ieħor sabiex iggib fix-xejn dik l-eċċezzjoni. Dan għaliex bil-fatt biss illi d-debitur jkun wieġeb fin-negattiv (ossia li jew m'huwiex debitur jew li ma' jiftakarx jekk il-ħaġa thallsitx) kien igib miegħu l-prova konklussiva jew deċiżorja tal-preskrizzjoni u l-kreditur ma' kienx ikun jista' jsaqsi domandi jew iressaq provi oħra.
11. Bl-introduzzjoni baxx baxx u mingħajr dibattitu tal-Att I tal-2017 kif emendat bl-Att VII tal-2017 l-gurament deċiżorju ħa xorta oħra billi issa taht l-Art. 2160(1) l-obbligazzjoni taqa' fuq minn jeċċepixxi l-preskrizzjoni taht l-Art. 2147, 2148, 2149, 2156 jew 2157 tal-Kap. 16 b'dan illi l-eċċipjent irid **minn jeddu** u biex iżomm ħajja l-istess eċċezzjoni, jiddikjara taht gurament illi m'huwiex debitur jew li ma' jiftakarx jekk il-kreditu pretiż ġiex imħallas. Inoltre taht l-Art. 2160(2) f'każ li l-eċċipjent ikun eredi ta' persuna li tagħha l-attur jippretendi li kien kreditur jew l-eċċipjent jkollu l-jeddijiet tiegħu ġejjin minn persuna li tagħha huwa eredi, dan jehtieglu jiddikjara li ma jafx li l-ammont mitlub għandu jingħata:

¹² **Albert Mizzi noe. v. John Mousu pro. et. noe.** (16/04/2004, Appell Ċivili Numru. 1062/1989/1)

‘2160. (1) Il-preskrizzjonijiet imsemmija fl-artikoli 2147, 2148, 2149, 2156 u 2157, m’għandhomx effett jekk il-partijiet li jeċċepu hom, ma jagħtux għurament minn jeddhom waqt il-kawża li mhumie x debituri, jew li ma jiftakrux jekk il-ħaġa gietx imħallsa.

(2) Jekk il-għurament jingħata mill-verrieta tal-persuna li tagħha l-attur jippretendi li kien kreditur, jew minn oħrajn li l-jeddijiet tagħhom ġejjin mingħand dik il-persuna, il-preskrizzjonijiet fuq imsemmija ma jkollhomx effett jekk huma ma jistqarrux li ma jafux li l-ħaġa għandha tingħata.

(3) Fil-proċeduri għall-ġbir ta’ debiti li għalihom hemm referenza fil-proviso għall-artikolu 2156, meta parti tagħti għurament li hija mhijiex debitur, din trid tagħti raġunijiet għaliex qed tqis lilha nnifisha li mhijiex debitur.’

12. Anke wara li ssir din id-dikjarazzjoni bil-għurament, il-parti li kontra tagħha tkun tqajjmet din l-eċċezzjoni tkun tista’ tressaq provi oħra sabiex tipprova xxejjien il-preskrizzjoni. Fis-sentenza fl-ismijiet: **P&S Limited v. Noel Zammit et** (16/02/2018, Rik Nru 279/2017 TA) ingħad hekk mill-Prim’ Awla tal-Qorti Ċivili:
- “Fit-tieni lok, kuntrarjament għal kif kienet is-sitwazzjoni qabel l-emendi, illum, infetaħ bieb li minnu daħlet l-opportunita’ għall-Attur biex ikun jista’ jagħmel il-kontro-eżami lill-Konvenut, bil-benefiċċji kollha li tista’ ġġib magħha l-proċedura tal-kontro-eżami. “
13. Mhux l-istess jista’ jingħad għall-eċċipjent jekk jonqos milli jagħmel dak dispost taħt l-Art. 2160(1) għaliex f’dak il-każ huwa jitlef id-dritt darba għal dejjem illi jibqa’ jeċċepixxi l-preskrizzjoni sollevata minnu.
14. Fis-sentenza fl-ismijiet **“Dr. Stephen Muscat nomine et v. Nicholas Grima et.”** (Rik. Nru. 761/16 GM, deċiża 2 ta’ Settembru 2020), il-Prim’ Awla tal-Qorti Ċivili qalet hekk fuq dan is-subartikolu:

“Illi mill-promulgazzjoni tal-Kodiċi Ċivili sal-Att numru I tas-sena 2017, l-Art. 2160 kien joħloq u jirregola l-għurament deċiżorju, mogħti mill-pretiż kreditur lill-allegat debitur, abbażi ta’ domanda uniku u preċiża: jekk huwiex debitur, jew jekk jiftakarx li l-ħaġa gietx imħallsa. Id-debitur kellu jwieġeb dawn id-domandi skont il-formola, u xejn iżjed. Il-kreditur ma setax jistaqsi domandi oħrajn flimkien jew wara din id-domanda. Jekk id-debitur iwieġeb fin-negattiv, allura l-preskrizzjoni tkun giet ippruvata. Effettivament id-debitur ikun ġie ttrasformat f’għudikant tiegħu nnifsu. It-tweġiba kienet tkun tassew wahda deċiżorja għax taqta’ l-kwistjoni irrispettivament jekk id-debitur ikunx qiegħed jigdeb jew jgħid il-verita jew jekk il-għudikant jemmnux jew le. Illi permezz tal-Att I tal-2017 (li b’għaġġla kbira reġa’ ġie emendat bl-Att VII.2017), il-għurament ikkontemplat fl-Art. 2160 għadda minn vera u proprja metamorfosi, għaliex tiddlet in-natura tiegħu. Ma baqax jitratta għurament deċiżorju, li kien isir b’għaḥla tal-kreditur u a riskju tiegħu minħabba li t-tweġiba kellha effett probatorju assolut u awtomatiku li ma setax jiġi mpunjat. Il-għurament li l-konvenut mhux debitur issa ma jingħatax mill-pretiż kreditur a xelta tiegħu, imma mill-allegat debitur bilfors u fuq inizjattiva tiegħu stess bħala element kostitutiv tal-eċċezzjoni

tal-preskrizzjoni brevi. Il-ġurament ma baqax deċiżiv għaliex id-debitur li jkun hađu jista' jiġi assoġġettat għall-kontro-eżami: Dak li kien ġurament deċiżorju, illum, mhux bilfors baqa' deċiżorju. Jista' jkun li ġie reż fi prova bħal kull prova oħra in sostenn jew in kontradittorju tal-pretenzjoni fil-kawża.

Illi filwaqt li fl-Art. 2160 oriġinali, l-istqarrija tal-konvenut riedet issir meta jiġi deferit lilha l-ġurament (u dan bilfors kellu jkun hekk) fl-Art. 2160 kif issa emendat, il-ġurament li mhuwiex debitur jista' jittieħed f'kull waqt tal-kawża

15. Kif ingħad, kemm ir-rikorrenti u kif ukoll l-intervenuti eċċepew b'mod preliminari il-preskrizzjoni taħt l-Art. 2156(f) tal-Kap. 16 li jipprovdi kif ġej:

'2156. L-azzjonijiet hawn taħt imsemmija jaqgħu bi preskrizzjoni bl-egħluq ta' hames snin:

...

(f) l-azzjonijiet għall-hlas ta' kull kreditu ieħor li ġej minn operazzjonijiet kummerċjali jew minn hwejjeġ oħra, meta l-kreditu ma jkunx jaqa', skont din il-liġi jew liġijiet oħra, taħt preskrizzjoni aqsar, jew ma jkunx jirriżulta minn att pubbliku'

16. Qabel ma' l-Qorti tidhol fil-mertu ta' jekk l-Art. 2156(f) tal-Kap. 16 għandux japplika għat-talba tal-kumpanija intimata kif dedotta fid-dikjarazzjoni maħlufa tagħha, trid ta' bilfors tinvesti ruħha fil-materja kruċjali tal-ġurament kontemplat taħt l-Art. 2160, li kif ingħad huwa meħtieġ sabiex il-preskrizzjoni qasira sollevata tinzamm haġja.
17. F'dan il-każ, ir-rikorrenti Avallone u l-intervenuti bħala l-eċċipjenti tal-preskrizzjoni kellhom qabel xejn ai termini tal-Art. 2160(1) u (2) tal-Kap. 16 jiddikjaraw taħt ġurament illi huma m'humix debitori tal-kumpanija intimata **jew** illi ma jiftakrux jekk l-ammont mitlub kienx thallas jew li għandu jingħata.
18. Tajjeb jingħad illi peress illi d-deċiżjoni tal-Qorti tal-Appell (Inferjuri) tal-1 ta' Ġunju 2022 ordnat fost affarijiet oħra li *"jerga' jsir is-smiegh tal-proċeduri mill-ġdid"*, din il-Qorti kienet intalbet fl-ewwel seduta wara li l-kawża ġiet riappuntata għas-smiegh quddiem¹³ sabiex tagħti l-opportunita lill-partijiet jirregolaw ruħhom dwar jekk għandhom itellgħu provi in sostenn tal-posizzjonijiet rispettivi tagħhom u/jew jitolbux lill-Qorti tqies il-provi li kienu tressqu diġà (quddiem din il-Qorti diversement presjeduta, qabel is-sentenza tal-appell) bħala provi li japplikaw daqs li kieku ingħataw quddiemha. Minn dak iż-żmien 'l quddiem il-partijiet ipproċedew

¹³ Fol 98

bil-provi fuq l-eċċezzjoni ta' preskrizzjoni u fin-nuqqas ta' dikjarazzjoni oħra l-Qorti tikkunsidra illi **l-unika provi li għandha tqis bħala ammissibbli f'dan l-istadju jikkonsistu f'dawk li ġew miġbura wara li l-kawża ġiet assenjata lilha.**

19. Il-provi li tressqu huma s-segwenti:

- Nota pprezentata fil-5 ta' Jannar 2024 mill-intervenuti b'kopja tal-*Memorandum and Articles of Association* tal-Enemalta plc fil-perjodu li ntbagħtet l-ittra uffiċjali mertu tal-proċedura.¹⁴
- Ix-xhieda tar-rikorrenti **Concetta Avallone** mogħtija fis-seduta tal-15 ta' April 2024.¹⁵
- Ix-xhieda tal-intervenut **Mario Gatt** mogħtija fis-seduta tat-13 ta' Mejju 2024.¹⁶
- Ix-xhieda tar-rappreżentant tal-kumpanija intimata, **Ruben Bonnici**, mogħtija fis-seduta tat-13 ta' Mejju 2024.¹⁷

20. Fix-xhieda tagħha mogħtija fis-seduta tal-15 ta' April 2024, ir-rikorrenti **Concetta Avallone** kienet konċiża u preċiża fid-dikjarazzjoni tagħha illi *"l-ammont mitlub mhux dovut u jien m'għandi nħallas xejn għal dak mitlub"*. Daqstant ieħor kien skjett u preċiż fix-xhieda tiegħu l-intervenut **Mario Gatt** meta fis-seduta tat-13 ta' Mejju 2024 xehed illi *"aħna mhux dovuti hlas min-naħa tagħha ... m'aħniex responsabbli mill-kontijiet min-naħa tagħna"*.

21. M'hemmx dubbu li bid-dikjarazzjonijiet *viva-voce* tagħhom, kemm ir-rikorrenti u kemm l-intervenut Mario Gatt żammew haġja l-eċċezzjoni ta' preskrizzjoni sollevata minnhom għaliex l-effett tagħhom huwa dak li jipprovdi l-Art. 2160(2) tal-Kap. 16 ossia illi **"ma jafux li l-ħaġa għandha tingħata."** Fit-trattazzjoni finali l-abbli avukat difensur tal-kumpanija intimata argumenta illi mill-intervenuti kollha, kien intervenut wieħed biss illi għamel id-dikjarazzjoni meħtieġa ai termini tal-Art. 2160(2) tal-Kap. 16. Il-Qorti ma taqbilx ma dan l-argument. L-ittra uffiċjali mertu ta' din il-kawża saret mill-kumpanija intimata kontra r-rikorrenti **bħala eredi ta' Mary Gatt (KI. 484111M)**. Daqstant ieħor l-intervenuti qegħdin fil-kawża bl-istess interess tar-rikorrenti u għalhekk bħala eredi tal-imsemmija Mary Gatt. Ġaladarba fix-xhieda tiegħu l-intervenut xehed mhux biss għalih innifsu imma anke għall-

¹⁴ Fol 119-144

¹⁵ Fol 159-159A

¹⁶ Fol 161-162

¹⁷ Fol 163-165

intervenuti l-oħra bħala l-eredi ta' Mary Gatt, il-Qorti ma tistax hlief tqies illi rikorrenti u l-intervenuti ssodisfaw l-element rikjest mill-ligi fl-Art. 2160(2) tal-Kap. 16 sabiex tinzamm hajja l-preskrizzjoni sollevata minnhom. Interpretazzjoni mod ieħor tal-istess artikolu tal-ligi, ossia' l-argument li hemm xi htiega li **kull** eredi jagħmel id-dikjarazzjoni msemija, tkun wahda illogika u ċertament mhux fl-ispirtu tal-ligi.

22. Il-pretiża tal-kumpanija intimata fl-ittra uffiċjali in kwistjoni b'mod ċar tirreferi għal kreditu ieħor (fis-sens illi ma jaqax taħt il-krediti l-oħra msemija fl-Art. 2156 tal-Kap. 16) li ġej minn operazzjonijiet kummerċjali jew minn hwejjeġ oħra, li ma jaqax taħt il-ligi taħt xi preskrizzjoni iqsar u lanqas ma jirriżulta minn xi att pubbliku, Għalhekk il-preskrizzjoni ta' hames (5) snin taħt l-Art. 2156(f) tal-Kap. 16 hija tabilhaqq applikabbli għall-pretensjoni spedita mil-intimata fl-ittra uffiċjali in kwistjoni.

23. Mix-xhieda ta' **Ruben Bonnici** mogħtija fis-seduta tat-13 ta' Mejju 2024¹⁸ u mill-prospett ipprezentat minnu (mmarkat bħala Dok RBX1) jirriżulta *inter alia* illi:

- Fuq il-kont in kwistjoni kienu ġew imposti xi multi peress illi l-meters tal-ilma u tad-dawl ma kienu instabu fuq il-post. Dawn il-multi kienu: wahda ta' € 1,500 maħruġa fl-24 ta' Ottubru 2012 u oħra ta' € 1,500 fit-3 ta' Novembru 2015.
- Fuq mistoqsija tal-Qorti u ċioe jekk il-konsumatur ikunx gie notifikat bil-ħruġ ta' dawn il-multi huwa qal li jrid jivverifika jekk kienetx intbagħtet xi ittra/avviż f'dan ir-rigward. Qal però illi l-multi nħarġu wara li kienu saru l-verifiki kemm mal-Enemalta plc u kemm mal-Korporazzjoni għas-Servizzi tal-Ilma illi l-konsumatur, l-account holder Mary Gatt, ma kienetx dahhlet applikazzjoni għat-tneħħija tal-meters.

24. Il-Kodiċi Ċivili fl-artikolu 2127 et seq tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta jiddisponi x' inhum a ċ-ċirkostanzi li permezz tagħhom jista' jinkiser it-terminu tal-preskrizzjoni u dawn jinkludu *inter alia*:

- It-talba bl-att ġudizzjarju nnotifikat lid-debitur (Artikolu 2128 tal-Kap. 16)¹⁹.

¹⁸ Fol 163-165

¹⁹ 2128. Il-preskrizzjoni tinkiser ukoll b'kull att ġudizzjarju pprezentat fl-isem tas-sid jew tal-kreditur, innotifikat lill-parti li kontra tagħha wiehed irid li ma jhallix timxi l-preskrizzjoni, u li minnu jkun jidher biċ-ċar illi s-sid jew il-kreditur bi hsiebhom iżommu l-jedd tagħhom

- L-għarfien tal-jedd tal-parti li kontra tagħha hu għaddej iż-żmien tal-preskrizzjoni (Artikolu 2133 tal-Kap. 16)²⁰.
- Il-ħlas akkont (Artikolu 2134 tal-Kap. 16)²¹.

25. Il-Qorti tara li ma ġew ippreżentati l-ebda fatturi li juru b'mod preċiż l-kontijiet mibgħuta mill-kumpanija intimata matul is-snin u x'jippreżentaw l-ammonti mitluba. Li jirriżulta żgur mill-prospett ippreżentat minn Reuben Bonnici huwa illi sad-data tat-30 ta' Novembru 2016 (data tal-ittra uffiċjali mertu tar-rikors) ma jidhirx illi qatt saru xi pagamenti fuq il-kont. Huwa minnu li kien hemm diversi ammonti li tniżżlu bħala kreditu matul iż-żminijiet (generalment taħt l-intestatura "*reversal*") iżda ma ingiebet l-ebda prova illi dawn kienu b'riżultat ta' xi ħlasijiet akkont.

26. L-ammonti mnizzla bħala debitu, indikati bħala *invoicing* u *manual posting*, jmorru lura sat-13 ta' Marzu 2010 u jibqgħu sejrin 'l quddiem sal-14 ta' Novembru 2016. Kif ġa nġad il-Qorti tinsab fi dlam assolut dwar x'jirrappreżentaw dawn l-ammonti. L-ittra uffiċjali **kontra r-rikorrenti Avallone** giet notifikata lilha fit-3 ta' Diċembru 2016, ir-rikors odjern ġie ippreżentat fis-6 ta' Diċembru 2016 filwaqt li l-intervenuti ġew notifikati bid-digriet tal-ammissjoni tagħhom f'din il-kawża u bl-atti tal-kawża fl-14 ta' Marzu 2023 (fil-każ tal-intervenut Joseph Gatt), 15 ta' Marzu 2023 (fil-każ tal-intervenuta Rose Hili), fl-20 ta' Marzu 2023 (fil-każ tal-intervenut Mario Gatt) u fit-28 ta' Marzu 2023 (fil-każ tal-intervenut John Gatt). Fir-rigward ta' dawn tal-aħħar, fis-sentenza fl-ismijiet: **Muhiddin Ahmed Ibro v. Greenlines Environmental Limited et.** (PA, 10/01/2022, Rik 546/09 TA) inġad is-segwent:

"Fil-każ ta' kjamat in kawża, biex interruzzjoni jew sospensjoni tal-preskrizzjoni tkun effettiva huwa meħtieġ li l-kjamat ikun notifikat bid-digriet tal-kjamata u l-atti tal-Kawża (Ara **Sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati (Malta) per Maġ. Marsenne Farrugia tat-30 ta' Ġunju 2021 fl-ismijiet Middlesea Insurance plc -vs -Carmen Mizzi et.**). Il-Qorti tfakkar, li l-kjamat in kawża jitqies bħala parti għall-Kawża anke jekk fil-mument tal-introduzzjoni tagħha ma kienx parti oriġinali għaliha."

Din il-Qorti tqis illi dan l-insenjament japplika ugwalment għall-intervenuti fil-kawża.

27. Ċertament għalhekk li fil-każ tal-intervenuti l-pretensjonijiet tal-kumpanija intimata huma preskritti bit-trapass taż-żmien billi l-ittra uffiċjali in kwistjoni qatt ma giet indirizzata jew mibgħuta lilhom filwaqt li l-ewwel darba illi ddaħħlu f'din il-kawża

²⁰ 2133. Il-preskrizzjoni tinkiser jekk id-debitur jew il-pussessur jagħraf il-jedd tal-parti li kontra tagħha dik il-preskrizzjoni kienet bdiet miexja

²¹ 2134. Il-preskrizzjoni tinkiser ukoll bi ħlas akkont tad-dejn, magħmul mid-debitur innifsu jew minn wiehed li jkun jidher għalih.

bħala intervenuti u ġew notifikati bl-atti kien f'Marzu 2023, cioè iżjed minn sitt (6) snin wara l-aħħar ammont debitat li kien proprju fil-ġurnata tal-14 ta' Novembru 2016.

28. Fil-każ tar-rikorrenti Avallone, galadarba l-ittra uffiċjali kontriha giet notifikata lilha fit-**3 ta' Diċembru 2016**, il-bilanċ ta' qabel it-3 ta' Diċembru 2011 mad-daqqa t'għajn jidher li huwa preskritt (ossia' dak ta' **€ 3.081.36**). L-ammonti indikati bħala *debitu* wara dik id-data jaqgħu entro t-terminu ta' hames snin u għalhekk żgur ma jistax jingħad li huma preskritti taht l-Art. 2156(f) tal-Kap. 16.
29. Ma tressqu l-ebda provi minn min kellu jxejjen l-eċċezzjoni ta' preskrizzjoni (ossia mil-kumpanija intimata) illi t-terminu tal-preskrizzjoni inkiser b'xi waħda miċ-ċirkustanzi fuq imfissra.
30. Madanakollu l-Qorti tara illi r-rikorrenti Avallone eċċepiet fost affarijiet oħra fir-rikors tagħha illi: **"bla ebda preġudizzju l-intimat irid iġib prova skont il-Liġi ta' kif wasal għall-ammont minnu pretiz li huwa ċertament eċċessiv di fatti qatt ma wasal kont bil-kontra ta' dak iddikjarat"**
31. Huwa assodat fil-ġurisprudenza illi l-eċċezzjoni ta' preskrizzjoni hija inkompatibbli mal-eċċezzjoni illi l-ammont mitlub huwa eċċessiv jew esaġerat. Fis-sentenza fl-ismijiet **Thomas Engelhardt v. Hyperion Aviation Limited** (QAĊ, Rik 384/15/1 GM, deċiż 14/12/2022) il-Qorti tal-Appell (Superjuri) qalet hekk:

"Huwa miżmum illi l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni ma hiex kompatibbli ma' eċċezzjoni li l-ammont reklammat huwa esaġerat stante illi l-eċċezzjoni li l-ammont reklammat huwa wieħed eċċessiv qegħda tpoġġi bħala difiża illi hemm ammont dovut iżda inferjuri għal dak reklammat mill-attur.

Bl-eċċezzjoni li l-ammont reklammat huwa esaġerat il-konvenut ikun qiegħed fl-istess ħin jirrikonoxxi illi huwa debitur tal-attur f'ammont inferjuri għal dak reklammat bil-konsegwenza illi jkun qed jinterrompi tterminu preskrittiv ai termini tal-Artikolu 2133 tal-Kap. 16 li jipprovdi illi *"Il-preskrizzjoni tinkiser jekk id-debitur jew il-pussessur jagħraf il-jedd tal-parti li kontra tagħha dik il-preskrizzjoni kienet bdiet miexja."*

Ma hu xejn ta' siewi lill-konvenut billi fl-istess eċċezzjoni jgħid li qed iressaq tali eċċezzjoni bla preġudizzju għall-eċċezzjonijiet l-oħra. Eċċezzjoni formali jew hi mogħtija jew ma hiex mogħtija. Ma tistax tingħata l-eċċezzjoni li l-ammont mitlub huwa esaġerat u fl-istess ħin il-Qorti tintalab tinjoraha sakemm ma tiddeċiedi eċċezzjonijiet oħra."

Hekk ukoll fis-sentenza fl-ismijiet **Koperattiva tal-Coaches (Koptaco) Ltd v. Thomas Smith Insurance Agency Limited noe** (QAĊ, Rik 121/13/1 GM, deċiż 25/05/2023) il-Qorti tal-Appell (Superjuri) qalet is-segwent:

“21. Fil-kuntest ta’ dan kollu, din il-Qorti taqbel għalkollox mal-aggravju tal-Kooperattiva appellanti li l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni tas-sentejn imqajma miż-żewġ appellati ma tistax tintlaqa’ ladarba f’eċċezzjoni oħra tagħhom huma sostnew li t-talba għall-ħlas tal-Kooperattiva attriċi hija esaġerata.

22. Fil-qofol tagħha, eċċezzjoni bħal din, hija għamla ta’ stqarrija tad-dejn, għalkemm mhux fl-ammont mitlub. U stqarrija tal-eżistenza tad-dejn ixxejjen l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni (ara **Maria Carmela Xuereb v. Chantel Xuereb Mulvaney et** deċiża mill-Qorti tal-Appell fis-26 ta’ Ottubru, 2022 u **Guido J. Vella A. & C.E. v. Dr. Emanuel Cefai LL.D** deċiża mill-Qorti tal-Appell fil-5 ta’ Ottubru, 2001).

23. Il-fatt li l-eċċezzjoni dwar l-eċċessività tal-ammont mitlub mill-attur tkun giet imressqa mill-konvenut bla preġudizzju għall-eċċezzjoni għall-preskrizzjoni u bla preġudizzju wkoll għall-eċċezzjoni li l-konvenut m’għandu jagħti xejn lill-attur għaliex mhux responsabbli għal dak li qed jittlob l-attur, ma jbidilx din il-pożizzjoni ...

25. Hekk ukoll ġie mtenni mill-Qorti tal-Appell fis-sentenza **Raymond Cutajar v. Grand Hotel Excelsior Limited** deċiża fit-28 ta’ Frar, 2020, li kkonfermat sentenza tal-Prim’Awla tal-Qorti Ċivili mogħtija fit-13 ta’ April, 2014 mill-Imħallef Anthony Ellul, fejn ukoll kienu tqajmu l-eċċezzjonijiet tal-preskrizzjoni, tal-ineżistenza tal-kreditu u tal-eċċessività tal-kreditu: “*meta konvenut jeċċepixxi l-ammont riklamat da parti tal-attur bħala wieħed esaġerat, ikun qiegħed jikkontendi li l-ammont riklamat kellu jkun inqas, allura jkun qiegħed jirrinunzja taċitament għall-preskrizzjoni peress li hemm inkompatibilità bejn l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni u l-eċċezzjoni li l-ammont mhux dovut stante li esaġerat. Hekk ukoll ġie ritenut li fejn id-debitur jikkontesta l-quantum tal-ammont dovut allegat mill-kreditur, id-debitur ikun qiegħed jinterrompi u taċitament jirrinunzja għall-preskrizzjoni. L-istess f’dan il-każ, ladarba fit-tielet eċċezzjoni tagħha l-konvenuta appellanta eċċepiet li l-ammont pretiż huwa esaġerat u mhux gustifikat, din l-eċċezzjoni hija inkompatibbli mal-ewwel eċċezzjoni tal-preskrizzjoni allavolja saret “subordinatament u mingħajr preġudizzju għal fuq eċċepit.”*

32. Għalhekk il-Qorti tqis illi bl-eċċezzjoni tagħha illi l-ammont mitlub huwa “*ċertament eċċessiv*” ir-rikorrenti rrinunzjat b’mod impliċitu għall-preskrizzjoni sollevata minnha.

Deċiżjoni

33. Għal dawn ir-raġunijiet il-Qorti qegħda tilqa’ l-eċċezzjoni preliminari tal-preskrizzjoni (abbazi tal-Art. 2156(f) tal-Kap. 16) sollevata mill-intervenuti iżda qed tiċhad l-istess eċċezzjoni mressqa mir-rikorrenti billi din irrinunzjat għaliha fid-dawl tal-eċċezzjoni l-oħra li ressqet illi l-ammont mitlub huwa eċċessiv. Għalhekk il-Qorti tordna l-prosegwiment tar-rikors fuq il-mertu tal-

**eċċezzjonijiet l-oħra mressqa mir-rikorrenti. L-ispejjeż ta' din l-istanza huma
riservati għall-gudizzju finali.**

V.G. Axiak

Maġistrat

Y.M. Pace

Dep. Registratur